

En? Laat jij je vaccineren?

Perspectieven, motivaties en behoeften van
jongvolwassenen ten aanzien van vaccineren tegen
COVID-19

JEUGD ACTIEF IN ONDERZOEK EN BELEID

En? Laat jij je vaccineren?

Perspectieven, motivaties en behoeften van
jongvolwassenen ten aanzien van vaccineren tegen
COVID-19

Auteurs

Geeske Strating
Nickey van den Berg
Mamtaz Yusuf
Charlotte Tijburg
Fenne Ommering
Tynke Hof

In opdracht van

GGD GHOR Nederland

© Stichting Alexander
Amsterdam, juli 2021
ISBN/EAN: 978-90-8903-034-4

Inhoud

Inleiding	7
Aanleiding onderzoek	7
Stichting Alexander	7
Leeswijzer	7
1 De adviezen samengevat	8
1.1 Adviezen rondom informatievoorziening	8
1.2 Adviezen rondom gespreksvoering	8
1.3 Adviezen rondom de organisatie van een (landelijke) campagne	9
2 Onderzoeksopzet	10
2.1 Doel van het onderzoek	10
2.2 Kwalitatief onderzoek	10
2.3 Beschrijving doelgroep	11
3 Methode & uitvoering	12
3.1 Werving en respons	12
3.2 Beschrijving respondenten	12
3.3 Onderzoeksmethoden	14
3.3.1 Verkennend gesprek	14
3.3.2 Panelgesprekken	15
3.3.3 Adviesbijeenkomsten	15
3.4 Verwerking, analyse en rapportage	16
4 Redenen voor en tegen vaccinatie	17
4.1 Redenen voor vaccinatie	17
4.1.1 Bescherming	17
4.1.2 Terug naar het 'oude normaal'	18
4.1.3 Veiligheid	19
4.1.4 Omgeving	19
4.2 Redenen tegen vaccinatie	20
4.2.1 Eigen gezondheid	21
4.2.2 Beeldvorming en informatie	22
4.2.3 Maatschappelijke druk	24
5 Een weloverwogen keuze maken	26
5.1 Wat helpt bij het maken van een weloverwogen keuze?	26
5.1.1 Informatie	26
5.1.2 Zelfbeschikking	28
5.2 Wat helpt niet bij het maken van een weloverwogen keuze?	29
5.2.1 Inconsistent beleid/maatregelen	29
5.2.2 Geen duidelijke plek voor vragen	30
5.2.3 Complottheorieën	30

6 Adviezen voor de GGD	31
6.1.1 Informeren	31
6.1.2 Gespreksvoering	33
6.1.3 Campagne	34
7 Slotbeschouwing	36

Inleiding

Aanleiding onderzoek

In het hele land wordt er gewerkt om zoveel mogelijk Nederlanders te vaccineren tegen COVID-19. De overheid benadrukt dat het in ieders belang is dat alle leeftijdsgroepen vanaf 18 jaar zich laten vaccineren, ondanks dat de meeste gezonde jonge mensen niet ernstig ziek worden door een COVID-19 besmetting (N.B. daags voor oplevering van dit rapport bracht de Gezondheidsraad het advies uit om ook jongeren vanaf 12 jaar te laten vaccineren). Diverse onderzoeken laten zien dat de vaccinatiebereidheid onder jongvolwassenen minder hoog is dan onder oudere leeftijdsgroepen. Van de 25- tot 39-jarigen wil 77 procent volgens het RIVM geprikt worden, bij de 16- tot 24-jarigen is dat 76 procent, terwijl het gemiddelde percentage van alle leeftijdsgroepen op 87% ligt¹. Voor GGD GHOR Nederland zijn signalen over een lagere vaccinatiebereidheid van deze groep aanleiding geweest om Stichting Alexander te vragen een kwalitatief, verdiepend onderzoek uit te voeren naar de perspectieven, motivaties en behoeften van jongvolwassenen ten aanzien van het laten vaccineren tegen COVID-19.

Stichting Alexander

Stichting Alexander is een niet-commercieel landelijk instituut voor jeugdparticipatie en participatief jeugdonderzoek. Samen met kinderen, jongeren (en hun ouders), professionals en bestuurders realiseren we zinvolle en duurzame invloed van jeugd in onderzoek, beleid en praktijk.

Met ruim zevenentwintig jaar ervaring in alle leefdoelgebieden van jeugdigen, van zorg tot onderwijs, van gezondheid tot cultuur en van wonen tot werken, is Stichting Alexander in staat participatie op een hoger plan te brengen en duurzaam te verankeren. De kennis en expertise van Stichting Alexander worden uitgedragen via coaching, training, colleges, workshops en publicaties. Wij werken voor uiteenlopende opdrachtgevers binnen de sectoren welzijn, zorg, onderwijs, gezondheid, arbeid en kunst/cultuur. Voor meer informatie over onze werkzaamheden, verwijzen we graag naar onze website (www.st-alexander.nl).

Leeswijzer

Allereerst worden in hoofdstuk 1 de adviezen van de jongvolwassenen op een rij gezet. Vervolgens worden de opzet en uitvoering van dit onderzoek toegelicht. Vanaf hoofdstuk 4 worden de resultaten besproken: wat zijn redenen die jongvolwassenen noemen om wel te vaccineren en wat zijn volgens hen redenen om dit niet te doen? Daarnaast wordt toegelicht wat er volgens jongvolwassenen helpt en wat juist niet helpend is om een weloverwogen keuze te maken over een vaccinatie tegen COVID-19. In hoofdstuk 6 komen adviezen van de jongvolwassenen aan de GGD-en aanbod. Het rapport besluit met een slotbeschouwing van alle opgehaalde resultaten.

¹ <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/landelijk/vaccinaties>

(GERAADPLEEGD OP 27 JUNI 2021)

1 De adviezen samengevat

Dit rapport biedt inzicht in hoe jongvolwassenen denken over het al dan niet laten vaccineren tegen COVID-19, en welke overwegingen en knelpunten daarin een rol spelen. Daarbij hebben de jongvolwassenen die hebben deelgenomen tal van adviezen gegeven aan GGD GHOR Nederland en relevante partnerorganisaties. Deze adviezen worden toegelicht en uiteengezet in hoofdstuk 8, en worden daarnaast op deze plek kort weergegeven.

1.1 Adviezen rondom informatievoorziening

- Bied meer informatie over (de kans op) risico's en bijwerkingen van vaccins, in perspectief gezet door deze af te zetten tegen risico's van andere medicatie en vaccins.
- Bied meer informatie gericht op specifieke doelgroepen zoals vrouwen in een vruchtbare leeftijd en jongvolwassenen met specifieke medische aandoeningen.
- Bied toegankelijke informatie met eenvoudig taalgebruik en niet te veel tekst, visueel in beeld gebracht.
- Bied toegankelijke informatie specifiek voor laaggeletterden en anderstaligen (eenvoudig taalgebruik, meerdere talen).
- Bied informatie die via meerdere kanalen toegankelijk is.
- Bied eerlijke informatie die niet per se wil overtuigen om te vaccineren (benoem zowel voor- als nadelen).
- Bied eenduidige informatie: stroomlijn als verschillende instanties de informatievoorziening zodat jongvolwassenen via verschillende bronnen dezelfde informatie krijgen.
- Ontkracht valse informatie met feiten en kennis.

1.2 Adviezen rondom gespreksvoering

- Creëer meer ruimte voor een open en gelijkwaardige dialoog in verschillende media (waarin het doel niet is de ander te overtuigen van het eigen gelijk, maar perspectieven in beeld te brengen).
- Organiseer een nabespreking en duiding van deze dialoog door experts.
- Organiseer open gesprekken/ dialoog op scholen/ sportclubs/ jongerenwerk over vaccineren.
- Organiseer de ondersteuning van professionals die met jongeren werken om op een goede manier dit gesprek te voeren en de juiste informatie paraat te hebben, bijvoorbeeld via een website met daarop informatie en tips en adviezen rondom gespreksvoering.
- Maak duidelijk bij wie jongvolwassenen terecht kunnen voor een gesprek rondom hun vragen rondom vaccineren.

1.3 Adviezen rondom de organisatie van een (landelijke) campagne

- Organiseer een (informatie) campagne rondom vaccineren die zich specifiek richt op jongvolwassenen.
- De campagne moet zich richten op 'hoe maak ik een weloverwogen keuze rondom vaccineren?' (en moet niet ingezet worden om mensen te overtuigen om te vaccineren).
- Gebruik verschillende online- en offline strategieën om de doelgroepen te bereiken.
- Laat jongvolwassenen zelf aan het woord in de campagne.
- Laat experts, BN'ers en influencers aan het woord in de campagne.
- Vermijd elke schijn van belangenverstrengeling.
- Bied toegankelijke informatie en ontkracht onjuiste informatie.
- Haak met een landelijke campagne aan bij, of betrek lokale organisaties en instellingen die in contact zijn met jongvolwassenen, zoals onderwijsinstellingen, welzijns- en jongerenwerk en sportclubs.

2 Onderzoeksopzet

2.1 Doel van het onderzoek

Met dit onderzoek wordt beoogd inzicht te krijgen in perspectieven, motivaties en behoeften van jongvolwassenen rondom vaccineren tegen COVID-19. De cijfers rondom de vaccinatiegraad spreken voor zich, maar wat zijn de verhalen, twijfels en motivaties achter deze cijfers? Jongvolwassenen komen zelf aan het woord om hun keuzeproces toe te lichten, alsook wat ze nodig hebben om een weloverwogen keuze te maken, los van wat die keuze vervolgens is (N.B. het is dus niet de bedoeling dat jongvolwassenen aangeven wat ze nodig hebben om een keuze te maken vóór vaccineren). Met de uitkomsten van dit onderzoek kunnen de partijen die zich bezig houden met de vaccinatiecampagne -zoals GGD GHOR Nederland- vervolgens aan de slag. De onderzoeksvragen die ten grondslag liggen aan dit onderzoek zijn als volgt:

1. Wat zijn motivaties van jongvolwassenen om zich wel of niet te laten vaccineren tegen COVID-19? En welke elementen zijn van invloed op deze keuze?
2. Wat hebben jongvolwassenen nodig om een weloverwogen keuze te kunnen maken of zij zich wel of niet laten vaccineren tegen COVID-19?
3. Welke ideeën hebben jongvolwassenen over de rol die zij zelf kunnen spelen in de vaccinatiecampagne?

2.2 Kwalitatief onderzoek

De doelstellingen van dit onderzoek kunnen het beste beantwoord worden middels een kwalitatief onderzoek waarbij (kleine) groepen jongvolwassenen worden geraadpleegd. Daarbij is het van belang om in de relatief korte beschikbare tijd voor de uitvoering van dit onderzoek een zo divers mogelijke onderzoekspopulatie te betrekken, zodat de uitkomsten nog actueel en bruikbaar zijn op het moment van de gewenste oplevering van de rapportage. Er is overwogen om een participatief onderzoek vorm te geven (getrainde jongvolwassenen interviewen jongvolwassenen) maar vanwege het korte tijdsbestek bleek dit niet haalbaar.

Door open met de doelgroep in gesprek te gaan, en hen aan het woord te laten over hun eigen motivaties en percepties, maar ook die van andere jongvolwassenen om hen heen, kan worden achterhaald welke meningen, perspectieven en waarden jongvolwassenen hebben over vaccineren tegen COVID-19. Er is gekozen voor het organiseren van negen panelgesprekken, met ieder ongeveer 6-8 deelnemers. Een belangrijk kenmerk van een panelgesprek is dat de respondenten direct op elkaar kunnen reageren waardoor ketens van associaties, persoonlijke ervaringen, normen en waarden ontstaan. Om optimaal aan te sluiten bij de leefwereld van de doelgroep is daarnaast gekozen om de doelgroep te betrekken bij de uitwerking van de onderzoeksvragen en de interpretatie van de resultaten en het formuleren van conclusies en aanbevelingen.

Het onderzoek bestaat derhalve uit drie opeenvolgende fasen:

- **Fase 1: onderzoeksvragen uitwerken met de doelgroep.** In een voorbereidende bijeenkomst worden met een groep jongvolwassenen de onderzoeksvragen geoperationaliseerd, belangrijke thema's rondom vaccineren verkend en gebrainstormd over de wijze waarop de panelgesprekken in fase 2 op een veilige en goede manier kunnen worden uitgevoerd.
- **Fase 2: een ronde panelgesprekken.** Om in relatief korte tijd zoveel mogelijk jongvolwassenen te kunnen spreken, worden negen panelgesprekken gevoerd (zowel fysiek als online). Voor de online panels wordt gebruik gemaakt van het online whiteboardprogramma MIRO.
- **Fase 3: resultaten analyseren en duiden met de doelgroep.** In twee bijeenkomsten worden met twee groepjes jongvolwassenen de resultaten besproken, geduid en worden er conclusies en adviezen verbonden aan deze resultaten.

2.3 Beschrijving doelgroep

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit jongvolwassenen van de leeftijd van 18 tot en met 27 jaar. Er wordt met dit onderzoek niet gestreefd naar een representatieve afspiegeling van de totale doelgroep, zoals bij kwantitatief onderzoek. Wel streven we naar een zo breed mogelijke vertegenwoordiging van verschillende perspectieven en motivaties. Hiervoor is het van belang om jongvolwassenen met verschillende achtergronden, opleidingsniveaus, vanuit verschillende plekken van het land te betrekken. Daarnaast is er extra aandacht voor het betrekken van jongvolwassenen die zich niet willen laten vaccineren en voor jongvolwassenen met twijfels over vaccineren.

3 Methode & uitvoering

3.1 Werving en respons

Voor de werving is gebruik gemaakt van zowel het netwerk van Stichting Alexander als dat van professionals van verschillende GGD's uit Nederland. Er is daarbij een flyer ingezet die via social media als LinkedIn duizenden keren is bekeken en gedeeld. Dit leverde vooral aanmeldingen op van hoogopgeleide jongvolwassenen, die het leuk vinden om in discussie te gaan met anderen. Daarnaast viel op dat er voornamelijk aanmeldingen kwamen van jongvolwassenen die zich wel willen laten vaccineren. Om ook andere groepen jongvolwassenen met andere perspectieven en meningen te betrekken bij dit onderzoek is persoonlijk contact gezocht met enkele MBO's en met jongerenwerkorganisaties. Via deze route is het gelukt om een brede afspiegeling van de doelgroep te betrekken in dit onderzoek.

3.2 Beschrijving respondenten

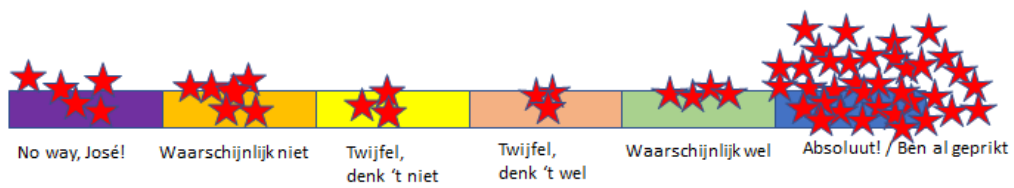
In totaal hebben achtenzestig jongvolwassenen deelgenomen aan dit onderzoek. Tweeëntwintig van hen zijn man, vijfenvierzig vrouw en één is non-binair. Zes panels hebben online plaatsgevonden, twee op een MBO (in Rotterdam en in Oss) en één panel vond plaats in Almelo bij het jongerenwerk. Zowel het voorbereidende panel als de twee adviespanels vonden online plaats. In onderstaande tabel is te lezen wat de respondenten doen in het dagelijks leven.

Opleidingsniveau/ Beroep	Aantal
Scholier- Voortgezet onderwijs	1
Student- Mbo	23
Student- Hbo	16
Student- WO	8
Werkend- Arts/ verpleegkundige	4
Werkend- Gemeente	2
Werkend- GGD	2
Werkend- Evenementenbranche	1
Werkend- Zelfstandige	1
Werkend- Handhaving	1
Geen werk/ studie	8
Onbekend	2

Bovenstaand kaartje laat zien waar de respondenten vandaan komen. De drie noordelijke provincies en Zeeland zijn niet vertegenwoordigd in dit onderzoek.

De deelnemers is gevraagd aan te geven hoe zij aankijken tegen vaccineren, door een icoon te plaatsen op onderstaande vaccinatielijijn. Van de achtenzestig respondenten geven veertien aan zich (waarschijnlijk) niet te laten vaccineren. Dat komt overeen met het landelijke beeld van de vaccinatiebereidheid van de doelgroep.

3.3 Onderzoeksmethoden

3.3.1 Verkennend gesprek

In het eerste onderdeel zijn de onderzoeksvragen samen met vijf jongvolwassenen geoperationaliseerd. Door met hen in te gaan op opbouw, inhoud van de vragen en het creëren van een veilige sfeer is input opgehaald voor het opstellen van een gespreksleidraad voor de panelgesprekken. De deelnemers hebben aangegeven dat er ruimte moet zijn voor ieders mening (en dat dit door de gespreksleiders benadrukt moet worden, maar ook actief gehandhaafd), dat het soms prettig kan zijn om in een break-out room of in een kleiner groepje door te praten en dat de vragen vooral heel open gesteld dienen te worden. Het creëren van een veilige omgeving waarin men open en gelijkwaardig kan praten over ieders overwegingen om wel of niet te vaccineren is het belangrijkste.

Afbeelding: een screenshot van een online MIRO bord met daarop tips en adviezen aan de onderzoekers voor de uitvoering van de panelgesprekken

3.3.2 Panelgesprekken

Er zijn 9 panelgesprekken uitgevoerd. De online panels hebben plaatsgevonden met ondersteuning van het programma MIRO. Met dit programma kunnen deelnemers onder andere digitale post-its plakken op een online white board. Het plakken, ordenen, groeperen, prioriteren en bespreken van deze post-its zorgt voor een prettige en actieve opbouw, structuur en verdieping in de online sessies. Deelnemers gaven achteraf aan het heel fijn te vinden om op deze manier in dialoog te zijn met elkaar. Er hebben twee panels fysiek plaatsgevonden, en 1 hybride: de MBO-klas was in dit laatste geval wel fysiek aanwezig in de klas, en de gespreksleiders van Stichting Alexander waren online aanwezig.

Afbeelding: een screenshot van een online MIRO bord met daarop post-its geplakt door de deelnemers

3.3.3 Adviesbijeenkomsten

Er zijn twee adviespanels georganiseerd, met als doel de resultaten te analyseren en te interpreteren met de doelgroep. Eén adviespanel bestond uit een vertegenwoordiging vanuit de negen panels, het andere adviespanel bestond uit studenten van de Hogeschool Utrecht die zelf een uitgebreid onderzoek hebben uitgevoerd naar de vaccinatiebereidheid van studenten op de HU, en een toolkit hebben ontwikkeld met methodieken voor voorlichting en gespreksvoering rondom COVID-19 vaccinaties. In deze adviespanels is besproken wat de deelnemers opvallend, belangrijk en interessant vinden aan de uitkomsten. Waar mogelijk hebben zij resultaten geduid of toegelicht vanuit eigen ervaringen/ perspectieven. Tenslotte hebben zij de adviezen die al gegeven waren tijdens de panels aangevuld en concreter gemaakt.

3.4 Verwerking, analyse en rapportage

Van alle panelgesprekken zijn opnames en gespreksverslagen gemaakt. De opnames zijn gebruikt voor de verslaglegging en daarna gewist. Daarnaast zijn de online whiteboards van MIRO opgeslagen.

De data vanuit de panels en MIRO is geanalyseerd met behulp van open codering. Dit is een kwalitatieve analysemethode waarbij de ervaringen, percepties en behoeften van de doelgroep leidend zijn. Aan de data (zowel de uitspraken als de digitale post-its in MIRO) zijn handmatig codes toegekend. De analyses zijn door verschillende onderzoekers uitgevoerd, besproken en gecheckt.

Alle resultaten zijn verwerkt tot onderhavige rapportage. De analyse van onderzoeksresultaten worden in de volgende hoofdstukken geïllustreerd met citaten van uitspraken van jongvolwassenen die hebben deelgenomen aan het onderzoek, zodat hun stem ook direct doorklinkt in het rapport. Deze uitspraken cursief gedrukt. Persoonlijke gegevens van respondenten zijn geanonimiseerd, om hun privacy te waarborgen.

4 Redenen voor en tegen vaccinatie

4.1 Redenen voor vaccinatie

Jongvolwassenen noemen tal van redenen om zich te laten vaccineren tegen COVID-19. Het biedt volgens hen bescherming, ze zien het als een mogelijkheid om weer terug te kunnen naar het ‘oude normaal’, ze vertrouwen op de veiligheid van het vaccin en worden vanuit hun omgeving gemotiveerd. De belangrijkste redenen worden toegelicht en verduidelijkt aan de hand van quotes uit de panels.

4.1.1 Bescherming

Het vaakst noemen jongvolwassenen ‘bescherming’ als reden om zich te laten vaccineren. Bescherming voor zichzelf, de mensen om hen heen en voor de samenleving. Opvallend is dat het collectieve belang van het vaccineren vaker benadrukt wordt dan het individuele belang. De groep jongvolwassenen die aangeeft zich te laten vaccineren voor de bescherming van een ander is duidelijk groter dan de groep die het vooral voor de eigen bescherming doet.

Bescherming van de mensen om mij heen

Jongvolwassenen vinden het belangrijk om de mensen om zich heen te beschermen. Zij noemen hier bijvoorbeeld hun ouders, die soms qua leeftijd in de risicogroep vallen en/of andere medische klachten hebben. Met name de jongvolwassenen die thuis wonen, en die dus geen afstand kunnen houden, zien dit als een belangrijke reden. Ook willen jongvolwassenen hun opa’s en oma’s beschermen. Een aantal jongvolwassenen werkt in de zorg met kwetsbare cliënten of patiënten. Zij laten zich vaccineren, omdat ze deze mensen geen extra risico willen laten lopen. Een respondent vertelt:

“Ik doe het voor de cliënten waar ik mee werk. Die zijn verstandelijk en lichamelijk beperkt, als ik hen ziek zou maken zou ik me schuldig voelen.”

Bescherming van de samenleving

Ook laten jongvolwassenen zich vaccineren omdat ze op die manier de samenleving als geheel kunnen beschermen. Ze voelen zich bijvoorbeeld verantwoordelijk tegenover mensen die zich (vanwege omstandigheden) niet kunnen vaccineren. En hebben ze het gevoel op deze manier iets bijdragen aan het grotere geheel, namelijk groepsimmuniteit. Tenslotte wordt er enkele keren genoemd dat dit iets is ‘wat je gewoon doet voor elkaar’.

“Ik laat me wel vaccineren. Ik ben ervan overtuigd dat het belangrijk is om immuniteit ‘op te wekken’ tegenover andere Corona-varianten. Hoe minder goed het virus kan rondwaren door de samenleving, hoe kleiner de kans is dat er nieuwe varianten ontstaan.”

Bescherming van mijzelf

Tenslotte laten jongvolwassenen zich vaccineren om zichzelf te beschermen. Zij vertellen dat de overweging dat je mét een vaccinatie minder heftig ziek wordt en dat je er op lange termijn minder last van hebt voor hen doorslaggevend is bij hun keuze om zich te laten vaccineren. Enkele jongvolwassenen met een

kwetsbare gezondheid, noemen ook dat besmet worden met COVID-19 voor hen een groot risico is. Bijvoorbeeld omdat hun conditie en/of weerstand nu al slecht is. Als zij besmet raken, zijn ze bang dat daar helemaal niets meer van overblijft en ze nóg kwetsbaarder zijn. Voor hen is een vaccin een mogelijkheid om zichzelf hier tegen te beschermen.

“Als ik nu ziek word, dan zak ik echt heel snel terug qua conditie en kan ik veel dingen in m’n dagelijks leven niet meer doen. Dat wil ik voorkomen, want ik heb er hard voor gewerkt.”

4.1.2 Terug naar het ‘oude normaal’

De wens om terug te gaan naar het ‘oude normaal’ komt in de gesprekken duidelijk naar voren. Enerzijds is er de behoefte aan leuke dingen, sociaal contact, weer mogen reizen, etc. Anderzijds noemen jongvolwassenen de maatschappelijke impact die COVID-19 heeft gehad op de samenleving, en waarvan zij hopen dat dit snel weer ‘normaal’ wordt.

Behoeftte aan sociaal contact en ontmoeting

Jongvolwassenen hebben behoefte aan sociaal contact, aan samen zijn, aan samen dingen beleven. Je laten vaccineren betekent voor hen dat de kans groter wordt dat terrassen, restaurants en festivals weer open kunnen. En ze dus daar met vrienden kunnen afspreken. Ook noemen zij andere ontmoetingsplekken die weer ‘open’ kunnen nadat men gevaccineerd is, zoals kantoren, scholen en kerken. Het open gaan van dit soort locaties betekent dat ze hun leeftijdsgenoten weer kunnen ontmoeten. Dat is iets om naar uit te kijken.

Jongvolwassenen hebben veel persoonlijk leed zien ontstaan door COVID-19 en de maatregelen daaromtrent. Ze hopen dat psychische problematiek en depressies zullen verminderen als de samenleving weer ‘open’ kan doordat men gevaccineerd is.

“Die psychische problematiek, dat zie ik wel. Veel meer psychische problemen dan voor de Corona.”

Mogelijkheden voor reizen

Na 1,5 jaar COVID-19 en zeer beperkte mogelijkheden tot reizen en vakanties, kijken jongvolwassenen ook erg uit naar het weer op reis kunnen gaan. Dit wordt daarom vaak genoemd als één van de redenen om je te laten vaccineren. Een prik brengt je dichterbij het ‘oude normaal’ waarin je vrij kunt reizen.

“Er zijn best veel jonge mensen die echt niet kunnen wachten om gevaccineerd te worden. Omdat je dan veel meer dingen kan en veel mensen zien het als de weg naar de wereld die weer een beetje open gaat. Je kan dan ook weer reizen en naar grote evenementen en zo.”

Belang voor de economie en samenleving

Een aantal jongvolwassenen noemt het herstellen van de economie als een van de redenen om je te laten vaccineren. Zij blijven hierbij wel vrij algemeen. Het wordt niet duidelijk of zij zelf getroffen zijn door bijvoorbeeld baanverlies of dat voor hen andere economische gevolgen merkbaar zijn.

“De economie ligt nu op z’n gat. We gaan hier echt nog een lange nasleep van krijgen. We moeten op de weg terug gaan, voor we hierin vast blijven zitten. Ik denk dat de enige optie vaccineren is.”

Geen corona-testen meer

Je niet meer (regelmatig) te hoeven laten testen is voor jongvolwassenen ook een reden om zich te laten vaccineren. Met een vaccinatiebewijs hoef je bijvoorbeeld geen negatieve test meer te laten zien bij evenementen of als je op reis wil. Een van de respondenten die in de zorg werkt geeft ook aan dat er onder het personeel veel minder getest wordt nu. Dat vindt hij/zij prettig.

"Ik heb er ook geen zin in om steeds te moeten testen, dat is ook vervelend qua kosten."

4.1.3 Veiligheid

Vertrouwen in de wetenschap

Een groot deel van de jongvolwassenen geeft aan er vertrouwen in te hebben dat de wetenschap een veilig vaccin heeft opgeleverd. Zij gaan ervan uit dat de mensen, die aan de vaccins gewerkt hebben, experts zijn en dat ze dus weten wat ze doen. Een respondent zegt hierover:

"Het is veilig bevonden door experts. Er zijn mensen die ervoor gestudeerd hebben dus daar vertrouw ik wel op."

Ook is het voor meerdere jongvolwassenen niet logisch dat men massaal gaat vaccineren met vaccins waarvan ze niet weten of het heel erg schadelijk is. Daarnaast geven jongvolwassenen aan dat zij überhaupt vertrouwen hebben in vaccins, of het nou tegen COVID-19 is of voor iets anders. Zo noemen zij het voorbeeld van vaccins die je in je jonge jaren krijgt en de vaccins die je neemt als je gaat reizen.

"Ik ben tegen zoveel dingen ingeënt ook met op vakantie gaan. Dat vind ik nog wel gek, normaal doen mensen helemaal niet moeilijk over vaccins en over deze wordt zo moeilijk gedaan."

"Ik dacht... als het echt zo'n groot risico is, dan zouden al die mensen nooit die vaccinatie zetten. Er zijn al zoveel mensen in Nederland al gevaccineerd en als die allemaal opeens bijwerkingen zouden hebben, dat klonk ook niet logisch in mijn hoofd."

Gevoel van bescherming

Los van de feitelijke mate van bescherming, is het gevoel van bescherming voor jongvolwassenen ook een reden om zich te laten vaccineren. Het geeft een veilig gevoel om gevaccineerd te zijn en daardoor durven ze weer meer.

4.1.4 Omgeving

Mensen om mij heen doen het/vinden het belangrijk

Het feit dat zoveel mensen zich laten vaccineren, roept bij jongvolwassenen ook een bepaalde mate van vertrouwen op. Het motiveert om je te laten vaccineren als je in een omgeving bevindt waarin veel andere mensen om je heen zich laten vaccineren, of het belangrijk vinden.

"Ik hoor geen tegengeluid in mijn omgeving. Ik ken een paar mensen die hun eerste prik al hebben gehad vanwege medische aandoeningen, astma en zo. Iedereen wil het wel, iedereen wil verder met werken."

“Als zoveel mensen het laten doen, dan zal het wel goed zijn.”

Niet iedereen vindt het de moeite waard om je er helemaal in te verdiepen en zo een weloverwogen keuze te maken.

“Mijn zus heeft het er thuis wel vaak over. Ik heb niet echt een mening, ik ga gewoon met iedereen mee. Mijn zus verdiept zich er heel erg in, de risico's die er zijn en de percentages van de vaccins. Maar mij boeit het niet echt.”

Het feit dat mensen uit je omgeving zich laten vaccineren, kan ook leiden tot een gevoel van druk. Voor enkele jongvolwassenen is de sociale druk die zij ervaren een reden om zich toch te laten vaccineren, ondanks dat zij dat liever niet zouden doen. Zij hebben het gevoel dat wanneer zij het niet zouden doen, iedereen ze ziet als een 'wappie'.

“Ik denk dat het een tactiek is om iedereen die tegen een vaccin is een “wappie” te noemen. Laatst zei iemand al dat ik een asociale lul was omdat ik mij niet laat vaccineren. Je voelt je soms echt een outcast.”

Veel ziekten meegemaakt in omgeving

Wanneer jongvolwassenen in hun omgeving veel te maken hebben gehad met COVID-19, is dat voor hen een extra reden om zich te laten vaccineren. Enerzijds willen ze anderen beschermen, maar ze hebben ook gezien wat (ernstige) ziekte met je kan doen, en dat willen ze voorkomen.

“Ik heb zelf een vriendin die in het ziekenhuis is beland door Corona. Dat ik wel heftig, iemand die net zo oud is als jij. En ik heb ook veel vrienden in Brabant waarvan de opa of oma in de eerste golf zijn overleden. Dat was toen wel heel erg heftig ook.”

Hetzelfde geldt voor jongvolwassenen die werken in de zorg, met name in de Corona-gerelateerde zorg. Zij hebben gezien wat COVID-19 kan doen met mensen en wat de gevolgen kunnen zijn. Enerzijds motiveert het hen om zichzelf te laten vaccineren, zodat hen niet hetzelfde overkomt. Anderzijds nemen zij het vaccin omdat zij deze patiënten of cliënten willen beschermen.

“Mijn moeder werkt in de zorg, en zit dus ook wel in de frontlinie, dus ik heb van dichtbij ervaren dat het belangrijk is om de juiste bescherming te krijgen.”

4.2 Redenen tegen vaccinatie

Er zijn door jongvolwassenen ook veel redenen genoemd om zich niet te laten vaccineren. Deze redenen hebben vooral te maken met: de eigen gezondheid, beeldvorming in de media, informatievoorziening en maatschappelijke druk van de overheid of uit de eigen omgeving. Onderstaand worden deze belangrijkste redenen toegelicht en verduidelijkt aan de hand van quotes uit de panels.

4.2.1 Eigen gezondheid

Angst voor bijwerkingen

De angst voor bijwerkingen is de meest genoemde reden tegen vaccineren. Jongvolwassenen zeggen dat zijzelf of de mensen in hun omgeving bang zijn voor bijwerkingen van het vaccin. Er worden veel verschillende bijwerkingen genoemd die voor deze angst zorgen, zoals ziek worden, moeheid en trombose, maar ook overlijden.

“Ik hoop dat mensen 10 x nadenken voordat ze iets in hun lichaam laten spuiten. Ik vind het sowieso al raar omdat er ook veel doden zijn geweest na vaccinatie. Dat had ik in het nieuws gezien.”

“Er zit zoveel verschil tussen hoe mensen reageren op een vaccin, en ze weten nog lang niet alles. Het is gemaakt van dood virus. Dat heeft natuurlijk een effect op jouw lichaam. Wat dat doet weet ik niet.”

Angst voor onbekende effecten op lange termijn

Onbekende effecten op lange termijn zorgen ook voor angst om te vaccineren. Vooral de angst voor een verminderde vruchtbaarheid van vrouwen of afwijkingen bij nakomelingen als gevolg van vaccineren werd hierbij veel genoemd. Vooral vrouwelijke respondenten zeggen dat zij of vrouwen om hen heen zich zorgen maken over de invloed van vaccineren op vruchtbaarheid. Verschillende jongvolwassenen geven aan dat ze niet zo goed begrijpen hoe een vaccin dat in zo'n korte tijd kan zijn ontwikkeld, veiligheid kan garanderen op de lange termijn. Volgens hen moet daar eerst veel langer onderzoek naar gedaan worden.

“Ik wil meer weten over onderzoek. De prik voor baarmoederhalskanker is jarenlang onderzoek naar gedaan, ook naar de lange termijn. Dit is binnen een jaar, supersnel. Hoe kunnen ze dan weten wat de bijwerkingen zijn? Dat vind ik best wel lastig soms.”

Risico afweging

Sommige jongvolwassenen vergelijken de risico's die een besmetting met COVID-19 met zich meebrengt met de risico's van een vaccinatie tegen COVID-19 en komen tot de conclusie dat zij de gevaren van vaccineren groter vinden. Deze jongvolwassenen voelen zich gezond en denken dus minder last te hebben van een COVID-19 besmetting dan bijvoorbeeld kwetsbaren. De snelle ontwikkeling van het vaccin, bijwerkingen of de gevolgen op lange termijn zijn naar hun idee dus een groter risico.

“Je hoort heel veel over risico's van het vaccin of de bijwerkingen. Mensen zien er veel risico in en ik weet niet hoe dat opweegt tegen risico van wel Corona krijgen. Jongeren hebben het idee dat ze daar (vaccineren) makkelijker onderuit kunnen komen.”

Niet nodig

Een aantal jongvolwassenen noemt dat zijzelf of mensen in hun omgeving zichzelf als gezond zien en daarom vinden dat zij het vaccin niet nodig hebben. Sommige jonge mensen zonder gezondheidsproblemen denken niet of nauwelijks ziek te worden wanneer zijn besmet raken met COVID-19. Ook wanneer de kwetsbaren in de omgeving van een jongvolwassene al gevaccineerd zijn, kan dit een reden zijn om ervan af te zien, omdat het risico dat familieleden of vrienden ernstig ziek worden verlaagd is. De hoeveelheid COVID-19 besmettingen in de omgeving van jongvolwassenen kan ook een argument zijn om niet te vaccineren.

Wanneer er weinig tot geen besmettingen in de directe omgeving van een jongvolwassene zijn voorgevallen, kan dit een reden zijn om te vinden dat het vaccin onnodig is.

“Mijn omgeving is al gevaccineerd. Waarom zou ik.”

“Ik ben gezond genoeg, ik heb vanaf begin van toen er corona was gewoon alles gedaan met vrienden samenzijn en feestjes met familie. Ik heb nooit ergens last van gehad. Misschien heb ik het gehad maar ik ben er nooit zo ziek van geworden dan in ieder geval.”

4.2.2 Beeldvorming en informatie

Tegenstrijdige informatie

Via de media krijgen jongvolwassenen veel tegenstrijdige informatie binnen over soorten vaccins, bijwerkingen en lange termijn gevolgen. Deze tegenstrijdige berichten kunnen zorgen voor onduidelijkheid over welke informatie over vaccineren waar is. In het nieuws en op sociale media lezen jongvolwassenen berichten van experts, zoals artsen of epidemiologen, die elkaar tegenspreken en ook mensen die geen expert zijn geven hun mening. Dit leidt voor sommige jongvolwassenen tot wantrouwen en onzekerheid ten opzichte van vaccins.

“Als nieuws het uitzendt dan vergelijken ze cijfers en ze kijken steeds naar andere cijfers. Ik vind dat niet duidelijk, veel verschillende cijfers over van alles op verschillende media platformen.”

“Alle regels nu stemmen niet op elkaar af. Omdat ik de regels niet geloof, geloof ik ook niet in die vaccinaties.”

Onvoldoende informatie

Sommige jongvolwassenen geven aan informatie te missen over de inhoud van vaccins, de werking van vaccins, de verschillende soorten vaccins, bijwerkingen en de risico's op lange termijn. Zij hebben het idee dat er informatie wordt achterhouden door de overheid. Ook is de informatie voor sommige jongvolwassenen te ingewikkeld; zij hebben behoefte aan informatie in makkelijke taal. Hierdoor kunnen zij geen goede keuze maken over vaccineren.

“Er zou meer moeite gedaan moeten worden om het rustiger uit te leggen, oude informatie blijven herhalen. Naar doelgroepen toe is ook belangrijk dat dat op de juiste manier gebeurt. Het kan eenvoudiger, ook in andere talen.”

Meerdere jongvolwassenen zijn niet overtuigd van de noodzaak om je als jongvolwassene te laten vaccineren.

“Eerlijk gezegd weet ik niet of ik me zou laten vaccineren als ik geen arts was. Want je hoort zoveel verschillende berichten, je kan het bijna niet bijhouden. Misschien dat ik het dan wel niet zou laten doen. Maar dan vooral door de onduidelijke en gebrekkige informatie. En de vraag of er voor jongvolwassenen echt een meerwaarde is om te vaccineren.”

Onbetrouwbare informatie

Uit de gesprekken blijkt dat de grote hoeveelheid aan informatie vanuit verschillende kanalen kan leiden tot een lager vertrouwen in deze informatie. Sommige jongvolwassenen vinden het lastig om juiste en onjuiste informatie van elkaar te onderscheiden, waardoor zij wantrouwig zijn tegenover een groot deel van de berichtgeving rondom vaccinaties. Ook de snelheid waarmee de vaccins zijn geproduceerd wekt wantrouwen op, waardoor ook het vertrouwen in andere informatie afneemt voor een deel van de jongvolwassenen omdat hier naar hun idee niet genoeg onderzoek naar is gedaan.

“Ik vind het lastig dat er zoveel informatie wordt verspreid. Daardoor is het ook lastig om te bepalen wat er nou wel/niet klopt. Ik kan wel de complottheorieën onderscheiden, maar ik mis wel specifieke informatie die op mij – mijn doelgroep – gericht is.”

Complottheorieën

De meeste jongvolwassenen geven aan dat zijzelf niet geloven in complottheorieën, maar hier in hun omgeving of op sociale media wel over horen. Complottheorieën over de slechte bedoelingen van de overheid of het inbrengen van microchips via de vaccinaties werden als voorbeelden genoemd. Dit brengt mensen aan het twijfelen over vaccinaties. Daarbij kan censuur van complottheorieën voor nog meer twijfel zorgen, omdat mensen dat het gevoel krijgen dat er iets wordt achtergehouden. De complotdenkers worden vaak als fel en standvastig omschreven. Tevens zeggen jongvolwassenen die tegen vaccineren zijn vaak te worden weggezet als complotdenker of ‘wappie’, terwijl zij zichzelf zo niet identificeren.

“Voor sommige mensen is het moeilijk te bevatten dat er zoveel toeval is en dus zoeken ze er iets achter. Als je in die wereld zit, dat zie je dingen die je theorieën bevestigen.”

Eenzijdige berichtgeving door overheid en media

Een aantal jongvolwassenen vindt de berichtgeving vanuit de overheid en de media te eenzijdig. De situatie in de ziekenhuizen ten gevolge van COVID-19 is volgens sommigen door de media uitvergroot. Daarnaast geeft de overheid volgens een aantal jongvolwassenen een te rooskleurig beeld van vaccinaties en is er te weinig transparantie over de risico's op bijwerkingen.

“Ik moet het met mijn eigen ogen zien dat het gewerkt heeft. Niet in de media. Ik geloof dat de media heel veel dingen verdraaid. Qua Corona denk ik dat het erger gemaakt wordt dan het is.”

“Er wordt te veel ingespeeld op de emotie en niet de logica.”

GGD onbetrouwbaar

Door berichtgeving in de media en verhalen vanuit de directe omgeving van jongvolwassenen over fouten die gemaakt (zouden) zijn door de GGD, hebben sommige jongvolwassenen minder vertrouwen in de GGD. Berichten over het lekken van persoonsgegevens en fouten bij het prikken roept twijfel op over of de GGD wel een veilige instantie is voor de uitvoering van vaccinaties. Daarbij wordt ook eenzijdige berichtgeving vanuit de GGD genoemd als reden voor wantrouwen.

“Gedoe bij de GGD. Een vrouw die een tweede prik kreeg met een ander merk. Dat zorgt er bij mij voor dat ik ga twijfelen. Ik zeg niet dat alles slecht is maar het maakt me soms wel aan het twijfelen.”

“Als je nu belt naar de GGD voor info over de vaccinaties. Dan krijg je eenzijdige info. Alsof het een salespersoon is dat de vaccinatie moet verkopen. Ik wil eerlijke info. Ik wil geen omkoop tactiek. Je wordt gepusht dan. Dat je ook eerlijk antwoord krijgt als je vraagt naar de bijwerkingen.”

4.2.3 Maatschappelijke druk

Ervaren druk uit de omgeving

Verschillende jongvolwassenen die niet willen vaccineren vertellen dat zij het gevoel hebben dat ze geen eigen keuze mogen maken over vaccineren. Zij voelen sociale druk vanuit bijvoorbeeld hun omgeving, de media of sociale media. Anderen hebben namelijk een negatieve mening over hun keuze om niet te vaccineren. Daarnaast vertellen jongvolwassenen ook dat wanneer je directe omgeving tegen vaccineren is, dit er voor kan zorgen dat je sneller geneigd bent om jezelf niet te laten vaccineren. Vooral de mening van vrienden en van ouders worden hierbij als zwaarwegend genoemd. Jongvolwassenen noemen dat je aan de verwachtingen van je omgeving wilt voldoen, wanneer belangrijke mensen in jouw omgeving tegen vaccineren zijn, ben jij ook eerder tegenstander.

“Ik denk ook dat je omgeving wel veel invloed heeft. Als je hele familie bijvoorbeeld tegen vaccineren is en jij neemt het wel. Als mensen tegen je zeggen dat je slaaf van de overheid bent snap ik wel dat je het niet wil.”

“Ik heb het gevoel dat je niet meer mag kiezen, want je wordt door de samenleving uitgekotst als je het niet doet. Ik zou het misschien wel doen als de sociale druk weg is.”

Ervaren druk vanuit de overheid

Een deel van de jongvolwassenen dat niet wil vaccineren, verwijt de overheid dat zij mensen (indirect) dwingen tot een vaccinatie. Argumenten die hiervoor genoemd worden zijn de invoering van het Coronapaspoort en het vaccinatiebewijs voor toegang tot evenementen. Deze jongvolwassenen hebben het gevoel dat de overheid doelbewust de vrijheden van niet-gevaccineerde afneemt om hen zo toch tot vaccinatie te dwingen. Dit gevoel van dwang door de overheid roept weerstand op tegen de overheid en tegen vaccinaties.

“Als je hem niet neemt heb je geen vaccinatiepaspoort. Dan kan je niet naar het buitenland, je wordt dus gewoon gedwongen. Daarom nemen veel mensen hem. Ik vind dat wel verwarrend.”

“De overheid pakt eerst al je vrijheden af en je krijgt ze terug als je deze prik neemt. Ze hebben dit probleem zelf veroorzaakt en geven niet een oplossing. Ik durf te wedden dat de Jonge straks bij een grote farmaceut gaat werken en lekker veel geld gaat binnenharken.”

Geloofsovertuiging

De keuze om niet te vaccineren kan ook vanuit geloofsovertuiging komen. Sommige gelovigen hebben de visie dat het aan God is of zij wel of niet ziek worden en kiezen er daarom voor om niet te vaccineren. De druk vanuit een kerkelijke gemeenschap om niet te vaccineren kan heel groot zijn. Hoewel geloofsovertuiging en deel uitmaken van een strenge kerkelijke gemeenschap door jongvolwassenen

meerdere malen genoemd wordt als reden tegen vaccineren, zijn in dit onderzoek geen deelnemers gesproken waar dit persoonlijk voor geldt.

Bekende Nederlanders die niet vaccineren

Het is groot nieuws in de media als een bekende Nederlander aangeeft zich niet te laten vaccineren, zoals voetballers, of Olympische sporters. Dit kan zorgen voor twijfels bij jongvolwassenen als zij een beeld hebben van de betreffende BN'er als betrouwbaar en serieus.

“Als Matthijs de Ligt zegt dat hij zich niet laat vaccineren omdat hij zuinig is op zijn lichaam, dan denk ik van: ik ben ook zuinig op mijn lichaam. En hij zal zich er wel in verdiept hebben want hij verdient zijn geld met zijn lichaam. Dan ga je toch twijfelen.”

5 Een weloverwogen keuze maken

Aan de jongvolwassenen is gevraagd wat zij nodig hebben om een weloverwogen keuze te kunnen maken. Hierbij is ingegaan op helpende en niet helpende factoren. In dit hoofdstuk worden deze helpende en niet-helpende factoren uiteengezet en toegelicht.

5.1 Wat helpt bij het maken van een weloverwogen keuze?

5.1.1 Informatie

Jongvolwassenen hebben moeite met de veelheid aan informatie over coronavaccinaties. Wat is waar, wat is 'fake news' en wie moet je geloven? Niet alle jongvolwassenen hebben vertrouwen in de overheid als informatieverstrekker, en zoeken naar informatie via andere kanalen. Er is behoefte aan informatie die transparant, duidelijk, toegankelijk, begrijpelijk, onafhankelijk en doelgroepgericht is.

Eerlijk, transparant en onafhankelijk

Jongvolwassenen geven aan transparante informatie nodig te hebben voor een weloverwogen keuze. Daarbij benadrukken zij het belang van eerlijke informatie waarin ook ruimte is voor de nadelen rondom vaccineren. Het moet daarbij duidelijk zijn wat er vanuit onderzoek bewezen is: wat is bekend en wat moet nog meer onderzocht worden? Verschillende jongvolwassenen vertellen dat ze het idee hebben dat er bepaalde informatie niet wordt gedeeld met de burgers.

“Het is belangrijk dat wat de overheid weet, transparant is. Laat zien waar het op gebaseerd is.”

“Het helpt niet dat het een onbekend en nieuw vaccin is en dat daar in de informatie zoveel nadruk op ligt, daar zit veel twijfel. Het ontbreekt aan duidelijke uitleg over MRNA. Dit wordt al jarenlang in de oncologie toegepast en is heel veilig, maar mensen voelen zich nu een proefpersoon terwijl dat onterecht is.”

Voor een deel van de jongvolwassenen is het belangrijk dat de informatie komt van een onafhankelijke partij, dus niet via het RIVM of de overheid. Zij voelen een groot wantrouwen naar de overheid toe. Ze vertellen hierbij dat het niet alleen gaat om vaccinaties tegen COVID-19, en ze beredeneren hun wantrouwen vanuit een breder perspectief waarin zij zich niet gehoord en gezien voelen door de overheid. Zij zullen vanuit dit wantrouwen niet snel geloven dat wat de GGD, het RIVM of andere overheidsinstanties te melden hebben, in hun belang is. Van een onafhankelijke partij (zonder belang bij het vaccin) zullen ze sneller geneigd zijn deze informatie aan te nemen. Dit kan ook een vertrouwd persoon uit hun directe omgeving zijn, zoals een familielid, docent, sportcoach of jongerenwerker.

Duidelijk

Er is behoefte aan duidelijke informatie over de vaccins en de mogelijke bijwerkingen. Jongvolwassenen willen weten wat er in de verschillende vaccins zit, waarom je van het ene vaccin maar één prik ontvangt en van het andere vaccin twee prikken en welke mogelijke bijwerkingen er zijn, zowel op korte termijn als langere termijn. Bijwerkingen en risico's spelen een belangrijke rol bij de keuze om wel of niet te laten

vaccineren, en daarom is er vraag naar deze informatie, maar ook naar duiding van deze informatie, en hulp bij de interpretatie ervan. Naast de cijfers over de aantallen gevallen met bijwerkingen is het daarom volgens hen ook helpend om te benoemen hoe zich deze cijfers verhouden tot die bij andere vaccinaties of medicatie. Deze informatie kan jongvolwassenen helpen om de risico's van de vaccinatie in perspectief te plaatsen.

“Diederik Gommers was bij ons voor en gastcollege en die zei gewoon: 1 op de miljoen mensen gaat dood aan de vaccinatie, maar 1 op de 2500 jonge vrouwen sterft aan anticonceptie. Zo'n soort vergelijking had hij ook met paracetamol, daar denkt ook niemand over na maar daar kan je ook aan sterven. Dan komt het wel even binnen.”

Jongvolwassenen komen via (social) media en in hun contacten met anderen regelmatig 'fake news' tegen, maar als je hetzelfde bericht meerdere keren terug hoort via andere kanalen zorgt dit toch voor twijfel: als zoveel mensen het zeggen en delen, misschien klopt het dan wel? Daarom is het helpend als fake news berichten zichtbaar en duidelijk ontkracht worden.

“De risico's van het vaccin. Dat houdt mij en mijn collega's tegen. Bijvoorbeeld een kindervens. Er wordt zoveel over gesproken. Word je nou beter van een vaccinatie of niet? En je kan het (virus) nog steeds overgeven als je het vaccin hebt gekregen al? Daar wil ik goed informatie hebben.”

Toegankelijk

Jongvolwassenen zoeken op verschillende manieren naar informatie, zowel online als fysiek. Voor online informatievoorziening maakt een groot deel van hen gebruik van (sociale) media (waaronder ook de accounts van verschillende influencers. Daarnaast noemen ze nieuwssites en specifiek NOS Stories, maar ook jongerenplatforms en overheidswebsites zoals die van de gemeente, rijksoverheid en het RIVM. Omdat jongvolwassenen allemaal hun eigen voorkeuren hebben voor informatievergaring, vinden ze het prettig als de informatie via verschillende kanalen toegankelijk is.

Daarnaast helpt het als informatie ook fysiek toegankelijk is in hun directe omgeving via bijvoorbeeld voorlichting op school of werk. Ook is er behoefte aan plekken of personen waar je terecht kan met vragen. De huisarts is ook meerdere keren genoemd als een betrouwbare informatiebron, waar mensen terecht kunnen met vragen over corona vaccinaties.

Begrijpelijk

Wat jongvolwassenen kan helpen is als de informatie over coronavaccinaties in makkelijke taal wordt overgebracht, zodat het begrijpelijk is voor iedereen. Jongvolwassenen lopen nu vaak tegen informatie aan die niet altijd goed te begrijpen is. De informatie ook visueel aanbieden kan helpen om het beter te begrijpen, zoals plaatjes, korte filmpjes en animaties. Wanneer informatie uit wetenschappelijk onderzoek toegankelijk wordt gemaakt, is een vertaalslag naar 'gewone' taal zeker noodzakelijk.

“Veel medische informatie die nu wordt gedeeld kan best wel lastig zijn dus als er mensen zijn die de taal minder beheersen of niet in de zorg werken dat de termen die gebruikt worden lastig te begrijpen zijn dus ik denk dat daarin gewone taal met de juiste uitleg; dat dat al heel veel zou helpen.”

Doelgroepgericht

Uit de groepsgesprekken blijkt dat het belangrijk is voor jongvolwassenen als de informatie en communicatie naar hen toe relevant en concreet is. Zo is bekend dat hun leeftijdsgroep doorgaans niet heel ziek wordt van COVID-19, waarom dan toch vaccineren (terwijl je daar ook ziek van kan worden)? Daarnaast blijkt dat er voor een deel van de vrouwelijke deelnemers onzekerheid is over of vaccineren impact kan hebben op hun vruchtbaarheid. Sommige vrouwen gaven aan dat zij of vrouwen in hun omgeving de vaccinatie niet willen nemen vanwege hun kinderwens.

“En er is ook gewoon nog niet heel veel bekend, want wij vaccineren bijvoorbeeld bij ons in het ziekenhuis geen zwangere vrouwen of vrouwen die net zijn bevallen. Dat geeft mij ook twijfel omdat ik wel gewoon een kinderwens heb.”

“Ik heb wel een kinderwens en ik vind dat dan wel een beetje eng, stel dat het invloed heeft op mijn kinderen later.”

Ook jongvolwassenen met een specifieke medische achtergrond hebben behoefte aan meer gerichte informatie. Jongvolwassenen met bijvoorbeeld allergieën, astma of diabetes willen weten of er voor hen andere gezondheidsrisico's van een vaccinatie kunnen zijn. Hierbij noemde één jongvolwassene dat er per soort vaccin een duidelijk overzicht zou moeten komen van de gezondheidsrisico's voor mensen met verschillende aandoeningen.

“Ik ken iemand die informatie moet opvragen, omdat ze allergisch is, maar die moest echt heel lang wachten op die informatie.”

5.1.2 Zelfbeschikking

Wat jongvolwassenen naast passende informatievoorziening helpt om een weloverwogen keuze te maken, is (het gevoel van) ruimte voor zelfbeschikking. Het is belangrijk dat je zonder druk van buitenaf je eigen keuze kan maken (zowel rondom wel of niet vaccineren, als keuze voor vaccin en locatie van de vaccinatie), maar ook deze keuze kan uiten en daarbij serieus genomen wordt.

Eigen keuze

Wat jongvolwassenen kan helpen om een weloverwogen keuze te maken is als de nadruk wordt gelegd op dat iedereen de vrijheid heeft om zelf te mogen kiezen. Er zijn jongvolwassenen die zich geforceerd voelen om zich te laten vaccineren door sociale druk en coronapaspoorten. Die sociale druk kan ook de andere kant op werken, dat mensen in de omgeving juist zeggen dat je je niet moet laten vaccineren. Deze druk kan het maken van een weloverwogen keuze in de weg zitten. Ook de druk door coronapaspoorten wordt gezien als ongewenst en als een vorm van vrijheidsbeperking.

“Voor een weloverwogen keuze moet er geen druk worden uitgeoefend. Rutte gaat zo meteen een coronapaspoort uitgeven en als je niet bent ingeënt mag je niet meer naar de bibliotheek, de film etc., ze dwingen je een prik te halen zodat je een Coronapaspoort krijgt.”

“Het voelt geforceerd, alsof je eigenlijk geen vrijheid meer hebt als je je niet laat vaccineren.”

Ruimte voor ieders perspectief

Wat jongvolwassenen ook kan helpen om een weloverwogen keuze te maken is als er ruimte is voor ieders perspectief in het (maatschappelijke) debat. Concreet wordt hiermee bedoeld dat niet alleen één kant of keuze de spotlight krijgt, maar ook dat mensen die anders denken hun verhaal kunnen doen en zichzelf kunnen toelichten zonder dat ze weggezet worden als een ‘wappie’.

“Het is ook niet echt een onderwerp wat je gaat bespreken, dat je niet gevaccineerd bent. Je praat er niet makkelijk over omdat je toch niet weet hoe mensen dan gaan reageren.”

In gesprek blijven

Het is belangrijk dat mensen met verschillende denkbeelden en perspectieven met elkaar in gesprek blijven en elkaars zorgen serieus nemen. Het helpt als dit soort debatten of dialogen tussen voor- en tegenstanders in de media op een respectvolle manier worden gevoerd, zodat hier in de samenleving van geleerd kan worden. Jongvolwassenen zien nu geregeld in hun omgeving dat gesprekken rondom wel of niet vaccineren uitmonden in conflicten.

“Het is belangrijk dat pro- en anti-vaccinatie mensen met elkaar in gesprek blijven, want polarisatie kan schadelijk zijn.”

“Mijn moeder heeft een vriendin die hoort bij een spirituele groep en is in mijn ogen een complotdenker. Ze is best fel en staat niet open voor andere inzichten, dus als ze elkaar zien praten ze daar niet over. Die vriendschap valt op die manier uit elkaar, want mijn moeder moet heel erg letten op wat ze wel en niet moet zeggen.”

Keuze voor vaccin en locatie

Een andere helpende factor betreft het wegnemen van praktische barrières en drempels, en meer zeggenschap over het vaccinatieproces. Wanneer je een uitnodiging ontvangt voor de vaccinatie, is het soms nog niet duidelijk welk vaccin je krijgt. Ook kan de huidige manier van een afspraak maken voor sommigen lastig zijn, zoals het feit dat je online 2 of 3 vaste data, tijdstippen en locaties krijgt. Wat jongvolwassenen kan helpen is als het vooraf duidelijk is welk vaccin ze krijgen en/of dat ze zelf het vaccin, de locatie en datum en ook de organisatie die je vaccineert, mogen kiezen. Sommigen hebben bijvoorbeeld liever dat de huisarts het doet in plaats van de GGD. In het geval van jongvolwassenen die in een risicogroep vallen is het soms een extra drempel als ze in het ziekenhuis waar ze behandeld worden een vaccinatie moeten halen.

“Sommige mensen hebben een mening over welk vaccin ze willen en nu zit je vast aan wat de overheid wil. Je neemt een stukje zelfkeuze weg. Het zou beter zijn als mensen zelf die keuze kunnen maken.”

5.2 Wat helpt niet bij het maken van een weloverwogen keuze?

5.2.1 Inconsistent beleid/maatregelen

Volgens verschillende jongvolwassenen brengen de -in hun ogen- soms onlogische coronamaatregelen je tevens aan het twijfelen over de veiligheid en de waarde van vaccineren. Ze noemen verschillende

maatregelen die ze niet begrijpen. Zo is het onduidelijk waarom winkels en sportscholen gesloten waren, terwijl het idee heerste dat daar een laag besmettingsgevaar is. Scholen en het openbaar vervoer waren tegelijkertijd wel geopend en vaak vol. Ook de steeds veranderende maatregelen en het verschil in maatregelen tussen vergelijkbare landen, draagt niet bij aan duidelijkheid en vertrouwen in het coronabeleid.

“Nu is het niet logisch: het ene mag wel en het andere niet. Je mag met 4 mensen in huis maar in andere ruimtes mogen wel 20 mensen. Alle regels nu stemmen niet op elkaar af. Omdat ik de regels niet geloof, geloof ik ook niet in die vaccinaties.”

5.2.2 Geen duidelijke plek voor vragen

Diverse jongvolwassenen hebben geprobeerd hun vragen en twijfels rondom vaccinaties te adresseren, maar hebben het gevoel van het kastje naar de muur gestuurd te worden. Er ontbreekt een plek waar jongvolwassenen terecht kunnen met hun vragen, en waar ze geholpen worden bij het maken van een keuze.

“Ik kon een vaccinatie krijgen voor mijn werk maar het was Astrazeneca. Daar had ik veel twijfels over. Toen heb ik mijn werk gebeld en gevraagd wat de risico's zijn en het enige dat ze zeiden was: ‘we mogen je niet adviseren, het is je eigen keus.’ Toen belde ik mijn huisarts maar die wilde ook niet adviseren. En toen belde ik de GGD en die kon me ook niet helpen. Er was niemand die me kon adviseren.”

5.2.3 Complottheorieën

Voor een kleine groep mensen kunnen complottheorieën die bijvoorbeeld op sociale media staan belemmerend zijn voor het maken van een weloverwogen keuze. Vaak staat daar informatie in die niet of nauwelijks is onderzocht en dus ook niet bewezen is. Dit kan mensen aan het twijfelen brengen over hun eigen keuze omdat deze informatie veelal tegengesteld is aan de informatie vanuit de overheid. Voor anderen is de overheid allang niet meer geloofwaardig en hun keuze is dan ook gebaseerd op wat zij persoonlijk als betrouwbare informatie beschouwen.

“Uit onderzoek blijkt dat mensen die niet goed kunnen lezen of schrijven sneller geneigd zijn naar complottheorieën omdat dat makkelijker te begrijpen is dan Rutte met zijn moeilijke woorden.”

6 Adviezen voor de GGD

De jongvolwassenen die hebben deelgenomen aan de groepspanels hebben adviezen gegeven over de informatievoorziening en over de vaccinatiecampagne. De jongvolwassenen uit de adviespanelen hebben deze adviezen aangescherpt en aangevuld. De adviezen kunnen direct gericht zijn aan GGD GHOR Nederland, maar zijn soms (vanwege het feit dat voor jongvolwassenen niet altijd helder is welke taken en verantwoordelijkheid bij welke instantie liggen) eerder gericht aan het RIVM of de overheid in zijn geheel. In dit hoofdstuk wordt eerst per onderdeel de context en achtergrond van de bijbehorende adviezen toegelicht, en zijn de adviezen daarna kort puntsgewijs opgenomen in een tekstvak. Alle relevante adviezen zijn meegenomen, ook wanneer deze niet direct aan de GGD gericht zijn.

6.1.1 Informeren

De meeste adviezen van jongvolwassenen gaan over de informatie over vaccineren. De informatie moet duidelijk, toegankelijk en onafhankelijk zijn. Daarbij is het van belang dat jongvolwassenen met twijfels serieus genomen worden en antwoorden krijgen op hun vragen.

Jongvolwassenen staan open om geïnformeerd te worden.

Uit alle gesprekken blijkt dat jongvolwassenen informatie over vaccinaties missen. De hoeveelheid aan informatie is erg groot, maar hierdoor is het lastig om de juiste informatie te vinden. Er is behoefte aan duidelijkere informatie. Het is daarbij van belang dat jongvolwassenen die twijfelen serieus worden genomen. Wanneer jongvolwassenen het gevoel hebben dat zij serieus genomen worden staan zij meer open voor informatie.

“Neem twijfels en redenen om niet te vaccineren altijd serieus en zorg voor een goed antwoord op vragen.”

Duidelijke en toegankelijke informatie

Veel jongvolwassenen vinden de informatie over vaccinaties niet duidelijk genoeg. Duidelijke informatie kan volgens hen zorgen voor minder angst voor (de gevolgen van) vaccinaties. Ze vragen om duidelijke informatie over de mogelijke risico's, bijwerkingen en effecten op de langere termijn van de verschillende soorten vaccins. Voor jongvolwassen vrouwen is duidelijke informatie over de effecten van vaccinaties op vruchtbaarheid erg belangrijk. Hiermee hebben jongvolwassenen een beter beeld van hoe 'groot' de risico's daadwerkelijk zijn. Daarnaast kan het helpen om onjuiste informatie te ontkrachten, zodat onwaarheden niet verder verspreid worden. Ook is er behoefte aan informatievoorziening voor jongvolwassenen met specifieke medische aandoeningen zoals astma en diabetes. De risico's van vaccinaties dienen in perspectief geplaatst te worden ten opzichte van risico's van andere vaccins of medicatie.

“Informatievoorziening is ook maatwerk, het verschilt per individu wat ze aantrekt en wat ze als betrouwbaar ervaren.”

Er worden verschillende manieren genoemd waarop de informatie verduidelijkt zou kunnen worden. Allereerst is eenvoudig taalgebruik van belang, al dan niet ondersteund door filmpjes of animaties. Om brede doelgroepen te bereiken wordt geadviseerd om informatie over vaccinaties beschikbaar te maken in makkelijke taal en in verschillende talen. Daarbij moet informatie over vaccins en vaccineren makkelijk te vinden zijn, zodat het voor iedereen toegankelijk is.

Transparante informatie uit onafhankelijke bronnen

Het is volgens jongvolwassenen van belang dat de informatie die gedeeld wordt transparant en objectief is. Dat betekent dat zowel de voordelen als de nadelen van de vaccinaties uitgelegd moeten worden. Een belangrijk aspect is dat deze informatie neutraal moet zijn en dat jongvolwassenen dus niet het gevoel krijgen dat hun keuze gestuurd wordt. Dit kan namelijk wantrouwen oproepen tegenover de GGD of de overheid en een afschrikkende werking hebben. Er moet ruimte geboden worden om een eigen keuze te maken.

“Dus hoe meer je probeert te overtuigen, hoe meer je mensen afschrikt”

Naast de transparantie van de informatie, is het van belang dat de instantie die de informatie verstrekt onafhankelijk is. Er wordt aangeraden om dezelfde informatie vanuit verschillende instanties te delen, zoals de GGD, het RIVM en Rijksoverheid. Het is hierbij volgens jongvolwassenen van groot belang dat deze informatie op een lijn ligt en dat er dus geen tegenstrijdigheden in te vinden zijn. Dit zorgt voor minder wantrouwen naar deze instanties toe. In dit kader voegen jongvolwassenen er nog aan toe dat het ook belangrijk is om als overheidsinstanties valse informatie te ontkrachten met feiten en kennis en de juiste informatie.

Adviezen van jongvolwassenen

- *Meer informatie over (de kans op) risico's en bijwerkingen van vaccins, ook in perspectief gezet door deze af te zetten tegen risico's van andere medicatie en vaccins.*
- *Meer informatie gericht op specifieke doelgroepen zoals vrouwen in een vruchtbare leeftijd en jongvolwassenen met specifieke medische aandoeningen.*
- *Toegankelijke informatie met eenvoudig taalgebruik en niet te veel tekst, visueel in beeld gebracht.*
- *Toegankelijke informatie specifiek voor laaggeletterden en anderstaligen (eenvoudig taalgebruik, meerdere talen).*
- *Informatie die via meerdere kanalen toegankelijk is.*
- *Onafhankelijke informatie die niet per se wil overtuigen om te vaccineren (zowel voor- als nadelen).*
- *Eenduidige informatie: stroomlijn als verschillende instanties de informatievoorziening zodat jongvolwassenen via verschillende bronnen dezelfde informatie krijgen.*
- *Ontkracht valse informatie met feiten en kennis.*

6.1.2 Gespreksvoering

Jongvolwassenen (zowel degenen die voor als degenen die tegen vaccineren zijn) geven aan dat ze overspoeld worden met informatie. Dit zorgt ervoor dat het veel moeite kost om informatie te duiden en prioriteren, erop te kunnen reflecteren en op basis van de informatie een weloverwogen keuze te maken.

Jongvolwassenen adviseren daarom om meer aandacht te hebben voor een gelijkwaardige en open dialoog rondom vaccineren. In de media zou dit kunnen door deze dialoog op televisie te laten voeren door jongvolwassenen. Het is hierbij van belang dat er met respect naar elkaar wordt gesproken, en dat het doel niet is om elkaar te overtuigen, maar om elkaar te vertellen hoe je denkt over vaccineren. Om te voorkomen dat complottheorieën blijven hangen na deze dialoog zou er nog wel een expert of wetenschapper achteraf kunnen reflecteren op het gesprek en eventueel zaken verduidelijken en aanvullend informatie geven. Dergelijke gesprekken kunnen dienen als voorbeeld voor gespreksvoering in eigen kring, maar kunnen ook helpen bij het helder krijgen van de eigen overwegingen in prioriteiten.

Naast ruimte voor dialoog in de media zien jongvolwassenen ook mogelijkheden voor het voeren van een gelijkwaardige dialoog in de eigen leefomgeving. Opvallend in dit onderzoek is dat veel jongvolwassenen aangeven dat ze niet of nauwelijks met vrienden praten over wel of niet vaccineren, en in sommige families is het praten hierover ook lastig, omdat familieleden bijvoorbeeld lijnrecht tegenover elkaar staan en gesprekken hierover vervelende situaties opleveren. Ze weten niet goed bij wie ze terecht zouden kunnen met vragen over vaccineren. Jongvolwassenen zien potentie in het voeren van gesprekken over vaccineren met docenten, jongerenwerkers, sportcoaches en andere volwassenen die ze vertrouwen. Het is hierbij belangrijk dat de volwassenen met wie ze dit gesprek voeren, beschikken over de juiste informatie en handvatten om het gesprek open te kunnen voeren, zonder de jongvolwassene te willen overtuigen van wel of niet vaccineren. Ook wordt geadviseerd om volwassenen bewust te maken van de effecten die zij hebben op jongvolwassenen.

“Blijf altijd in gesprek, en voer de gesprekken ook persoonlijk, en haal mensen niet naar beneden maar blijf gelijkwaardig”

Adviezen van jongvolwassenen

- *Meer ruimte voor een open en gelijkwaardige dialoog in verschillende media (waarin het doel niet is de ander te overtuigen van het eigen gelijk, maar perspectieven in beeld te brengen).*
- *Nabespreking en duiding van deze dialoog door experts.*
- *Meer open gesprekken op scholen/ sportclubs/ jongerenwerk over vaccineren.*
- *Ondersteuning van professionals die met jongeren werken om op een goede manier dit gesprek te voeren en de juiste informatie paraat te hebben, bijvoorbeeld via een website met daarop informatie en tips en adviezen rondom gespreksvoering.*
- *Maak duidelijk bij wie jongvolwassenen terecht kunnen voor een gesprek rondom hun vragen rondom vaccineren.*

6.1.3 Campagne

Er is met enkele jongvolwassenen nagedacht over hoe je jongvolwassenen het beste kan bereiken. Hierop is geen eenduidig antwoord te geven, en het advies vanuit de doelgroep is dan ook om meerdere instrumenten en routes te hanteren. Door een landelijke campagne te voeren met een eenduidige boodschap kan je hier verschillende kleinere acties aan koppelen. De boodschap van een dergelijke campagne moet nadrukkelijk niet zijn om mensen te overtuigen van vaccineren, maar om mensen te helpen een weloverwogen keuze te maken. Het bieden van de juiste informatie (en het op basis van feiten ontcrachten van valse informatie) kan hier een belangrijke rol in spelen.

Richten op verschillende doelgroepen

Jongvolwassenen adviseren een campagne die zich richt op jongvolwassenen en hun leefwereld. Ze benadrukken dat er hun leeftijdscategorie allesbehalve homogeen is. Het is daarom van belang om verschillende strategieën te gebruiken om alle jongvolwassenen te kunnen bereiken. De ene doelgroep voelt zich eerder aangesproken door persoonlijk contact en de andere doelgroep is meer online-georiënteerd. Voor fysieke verspreiding worden plekken waar jongvolwassenen vaak komen genoemd, zoals scholen, sportclubs en jongerenwerk. Op deze plekken kan informatie verspreid worden over vaccineren en kunnen jongvolwassenen terecht met hun vragen. Voor de online informatieverspreiding worden YouTube, Instagram, Facebook en TikTok veel genoemd. Hierop zouden korte video's, vlogs of berichten geplaatst kunnen worden, waarbij vervolgens doorgeklikt kan worden voor verdere informatie. Een succesformule die vaker is benoemd door jongvolwassenen zijn de YouTube filmpjes van NOS op 3 genoemd. Hierin worden heel duidelijk de voor- en tegenargumenten tegenover elkaar gezet en wordt alles op een objectieve manier toegelicht. Het is belangrijk dat dit ook door jonge mensen wordt gepresenteerd.

“De jongere bestaat niet. Dus probeer jongeren ook niet als één groep op één manier aan te spreken.”

Betrek jongvolwassenen bij de campagne

Volgens jongvolwassenen is het goed om mensen uit de doelgroep te betrekken bij de campagne. Hierbij hoeft het niet te gaan om het delen van feitelijke kennis, omdat deze informatie afkomstig moet zijn van experts die dit goed kunnen overbrengen en onpartijdig zijn. Jongvolwassenen kunnen echter wel betrokken worden door hun eigen ervaringen met (de effecten van) corona en/ of hun keuzeprocessen rondom vaccinaties te delen. Voorbeelden die genoemd worden zijn onder andere: hoe zij een keuze hebben gemaakt, waar ze tegenaan liepen, waar zij de informatie gevonden hebben die hun hielp bij de keuze of met wie zij hun keuze besproken hebben.

“Mensen raken meer overtuigd als ze mensen om hen heen zien waar het goed is gegaan. Als je mensen kan vinden die uitleggen dat het goed ging gaan mensen daar sneller naar luisteren.”

Inzet van experts, BN'ers, influencers en lokale netwerken

Naast het delen van ervaringen door jongvolwassenen, worden experts, bekende Nederlanders en influencers genoemd om te betrekken bij de vaccinatiedcampagne. Experts zijn volgens jongvolwassenen het meest geschikt om feitelijke informatie te delen over de vaccinaties omdat zij beschikken over de meeste inhoudelijke kennis. Daarnaast kunnen bekende Nederlanders of influencers ook een bijdrage leveren door hun ervaringen te delen. Jongvolwassenen waarschuwen echter wel voor de schijn van belangenverstrengeling: influencers worden vaak betaald om een bepaald product of dienst aan te prijzen

en dat kan afbreuk doen aan hun geloofwaardigheid. Daarom adviseren jongvolwassenen om de campagne ook op lokaal niveau te voeren, samen met die organisaties en instellingen waar jongvolwassenen vaak komen en waar ze een vertrouwensband mee hebben (scholen, jongerenwerk, sport etc.)

“Ik vind dat je niet heel snel iemand moet vertrouwen. Je moet vertrouwen opbouwen. Ik heb helemaal geen band met iemand die Influencer is ofzo.”

Adviezen van jongvolwassenen:

- *Organiseer een (informatie) campagne rondom vaccineren die zich specifiek richt op jongvolwassenen.*
- *De campagne moet zich richten op ‘hoe maak ik een weloverwogen keuze rondom vaccineren?’ (en moet niet ingezet worden om mensen te overtuigen om te vaccineren).*
- *Gebruik verschillende online- en offline strategieën om de doelgroepen te bereiken.*
- *Laat jongvolwassenen zelf aan het woord in de campagne.*
- *Laat experts, BN’ers en influencers aan het woord in de campagne.*
- *Vermijd elke schijn van belangenverstrengeling.*
- *Bied toegankelijke informatie en ontkracht onjuiste informatie.*
- *Haak met een landelijke campagne aan bij of betrek lokale organisaties en instellingen die in contact zijn met jongvolwassenen, zoals onderwijsinstellingen, welzijns- en jongerenwerk en sportclubs.*

7 Slotbeschouwing

In dit onderzoek hebben jongvolwassenen verteld over hun motivaties om al dan niet te laten vaccineren tegen COVID-19. Er wordt een breed palet aan percepties, motivaties en meningen weergegeven in deze rapportage. Tevens laat dit onderzoek zien waar jongvolwassenen tegenaan lopen in hun keuzeproces, en wat ze nodig hebben om een weloverwogen keuze te kunnen maken.

Jongvolwassenen die bereid zijn zich te laten vaccineren lijken sensitiever voor de voordelen voor het collectieve belang dan voor hun eigen (individuele) belang. Redenen om vanuit een collectief belang te vaccineren gaan vooral om de bescherming van anderen, van mensen in de risicogroepen, familieleden en vrienden. Andere collectieve belangen die jongvolwassenen noemen, en die hen motiveren om te kiezen voor vaccinatie, zijn het beperken van de economische gevolgen van de Coronapandemie en het verhelpen van maatschappelijke gevolgen van de pandemie, zoals psychische problematiek. De belangrijkste individuele reden om zich te laten vaccineren is de angst om zelf ziek te worden van COVID-19, maar dit is geen doorslaggevende reden voor vaccineren.

Voor jongvolwassenen die zich niet willen laten vaccineren is de eigen gezondheid juist wel een doorslaggevende reden. Dit is een gevolg van zorgen over de impact van een vaccinatie op hun gezondheid (waaronder bijwerkingen op korte of langere termijn), of juist van de zekerheid over de eigen gezondheid waardoor een vaccinatie als onnodig of niet in hun eigen belang wordt gezien. Daarnaast zijn er jongvolwassenen die wantrouwend zijn ten opzichte van de overheid en de maatregelen die vanuit de overheid genomen zijn. Zij zetten zich af tegen de 'verplichtingen' vanuit de overheid en zijn daarom tegen vaccineren.

Het is opvallend dat zowel de jongvolwassenen die voor vaccinaties zijn als de tegenstanders vinden dat er te weinig betrouwbare informatie is. Jongvolwassenen hebben het gevoel overspoeld te worden met informatie en geven aan dat het lastig kan zijn om juiste en onjuiste informatie van elkaar te onderscheiden. Er is in hun ervaring veel tegengestelde informatie over vaccinaties, mede omdat de informatie vanuit veel verschillende bronnen komt. Jongvolwassenen hebben behoefte aan duidelijke, transparante en eerlijke informatie, die makkelijk te vinden is en waarin begrijpelijke taal gebruikt wordt.

Een andere overeenkomst tussen de voors en tegens rondom vaccineren is de druk die jongvolwassenen ervaren vanuit de maatschappij en vanuit hun persoonlijke omgeving. Vanuit de maatschappij wordt die druk vooral via de media overgebracht. De verspreiding van verschillende meningen via nieuwsmedia, talkshows en sociale media zorgt ervoor dat jongvolwassenen druk ervaren zowel om te ontdekken wat voor hen de 'juiste' keuze is, als om de 'juiste' keuze te moeten maken. Ook vanuit de persoonlijke omgeving ervaren zij deze druk. Jongvolwassenen zeggen dat er vanuit vrienden en familie verwacht wordt dat zij dezelfde keuze maken over vaccineren.

Ook hebben jongvolwassenen soms het gevoel dat zij eigenlijk geen keuze mogen of kunnen maken. Naast de maatschappelijke en sociale druk wordt dit veroorzaakt door het vooruitzicht dat gevaccineerde mensen

meer vrijheden (zullen) hebben. Door de invoering van het zogenaamde Coronapaspoort kunnen gevaccineerde mensen gemakkelijker reizen of evenementen bezoeken. Mensen die niet gevaccineerd zijn moeten een negatieve test laten zien. Jongvolwassenen voelen zich hierdoor indirect verplicht om te vaccineren, zodat zij niet steeds opnieuw hoeven te testen. Er zijn jongvolwassenen die het gevoel van verplichting accepteren, maar sommigen ervaren dit als een door de overheid opgelegde inbreuk op hun vrijheid en zetten zich daarom af tegen vaccineren.

Jongvolwassenen hebben behoefte aan een actieve opstelling van een betrouwbare instantie, zoals GGD GHOR Nederland, bij het creëren van een atmosfeer waarin zij zich vrij, ongedwongen en in staat voelen om hun eigen keuze te maken. Ze adviseren GGD GHOR Nederland om (in samenwerking met relevante partners en partijen uit het veld) in te zetten op het wegnemen van onduidelijkheid en onzekerheid over vaccinaties en de mogelijke gevolgen ervan. Hiervoor is goede, neutrale informatievoorziening van groot belang, en het is voor de overdracht van deze informatie belangrijk om gebruik te maken van verschillende kanalen zodat zoveel mogelijk jongvolwassenen bereikt kunnen worden. Daarnaast is er veel behoefte aan ruimte voor jongvolwassenen om vragen en twijfels te bespreken, waarbij zij serieus genomen worden en er ook écht naar hen geluisterd wordt. Jongvolwassenen moeten geïnformeerd worden over bij wie zij hiervoor terecht kunnen.

Jongvolwassenen hebben in hun adviezen een duidelijk beeld geschetst van hoe de informatievoorziening en de ondersteuning bij de duiding van deze informatie en bij hun keuzeprocessen eruit kan zien en welke rollen ze voor de verschillende relevante partijen zien weggelegd.

Herenmarkt 93c
1013 EC Amsterdam
020-6263929
info@st-alexander.nl
st-alexander.nl